

TISKOVÁ INFORMACE

Svatý Jan pod Skalou, 28.11.2011

Zahraniční inspirace v environmentální výchově

Ekocentrum Podhoubí uspořádalo ve dnech 22. a 23.11.2011 seminář s názvem Zahraniční inspirace v environmentální výchově, kde se o své poznatky ze zahraničních cest a stáží podělil PhDr. Jan Činčera, PhD., který vyučuje obor environmentální výchova na Technické univerzitě v Liberci a dlouhodobě se zabývá teorií i metodikou environmentální výchovy.

Ekocentrum Podhoubí poskytuje služby v oblasti ekologického vzdělávání s cílem motivovat lidi k odpovědnému chování k životnímu prostředí a k sobě navzájem.

Zúčastnila jsem se pouze druhého dne semináře. Přesto jsem si odnesla řadu cenných informací. Úvodní tezí se stala otázka: Je Česká republika velmocí environmentální výchovy? Na úvod jsem byla ve stručnosti seznámena s průběhem předešlého dne. Pan Činčera procestoval evropské státy i Ameriku a své zkušenosti z tamních environmentálních programů zpracoval do přehledné prezentace.

Zdůraznil, že není třeba hledat nové cesty a vytvářet stále nové programy. Cesty jsou již vytvořeny. V zahraničí existuje čtyřicetiletá historie vývoje environmentálních programů, které jsou prozkoušeny na mnoha školách a cizelovány někdy až deset let. Tyto programy jsou také evaluovány a mají vysokou účinnost a přínos pro absolventy. Stačí tedy osvědčené materiály převzít a aplikovat. Někdy jen mírně přizpůsobit místnímu prostředí. Jindy na tyto zkušenosti navázat a rozvíjet je v současném duchu.

Existuje mnoho modelů výuky. Postupně jsme byli seznámeni s jejich autory a propagátory, s jejich myšlenkami a s jejich evaluací. Mnohé modely přinesly nové poznatky, nové metody i zajímavé výsledky. Žádné však nemají 100% úspěšnost. Co je úspěchem environmentálního programu? Osobnost respektující životní prostředí a zachovávající tyto hodnoty po celý svůj život. Jedním z programů je Flow Learning Model od Josepha Cornella. Rozvíjí citlivost pomocí častého pobytu v přírodě. Pobyt v přírodě, zkušenost s reálnými přírodninami a prostředím, je velmi efektivní při ovlivňování dalšího vývoje dětí. Z tohoto konceptu vychází lesní školky. V Maďarsku mají Lesní školy v rámci ZŠ a ZOOpedagogiku. Žáci tráví prázdniny prací v ZOOlogických zahradách, péčí o zvířata.

Projekty WILD a Learning tree jsou v mnohém podobné. Používají tzv. "drobečkový systém". Nabízí řadu různých programů a aktivit. Každý lektor si z nich může vybrat a sestavit vlastní program, který vyhovuje právě jeho záměru. Je to však velkou slabinou, protože ne každý pochopí původní smysl aktivity a aplikuje ji tak, aby přinesla kýžený výsledek, tedy větší citlivost vůči životnímu prostředí a jeho složkám.

Tento systém je nyní v ekocentrech i školách velmi využíván. Proti němu stojí Steve van Matre s koncepcí uceleného programu, který je potřeba absolvovat celý v přesném pořadí aktivit. Jen tak může splnit svůj účel. Nelze přeskakovat jednotlivé aktivity, vybírat si a

podobně. Vše souvisí se vším a projít všemi kroky je důležité, protože sledují pozitivní posilování a princip učení pomocí neustálého opakování. Projekt Výchova o Zemi je nyní překládán do češtiny.

Další program vychází z místa a tradic. Jmenuje se Place-based Education a jeho tvůrcem je David Sobel. Klade velký důraz na samostatnost dětí a na místní poměry. Zajímavou disciplínou vhodnou pro naše ekocentra je Environmentální interpretace. Využít se dá především při tvorbě naučných stezek a terénních programů. Důležitou příručku sepsal Sam Ham.

Jak naučit děti výzkumné dovednosti? Školy většinou nemají prostředky ani odborníky. Proto ekocentrum v Anglii nabízí pobytový program, kde si žáci mohou zvolit oblast, kterou budou zkoumat. Lektoři je naučí základy výzkumné práce a po zbytek dní fungují jen jako poradci. Veškerou výzkumnou práci provádějí žáci sami a na závěr prezentují své výsledky. Harold H. Hungford vytvořil metodiku, jak naučit žáky rozlišovat problémy a konflikty. Pracuje hlavně s texty a v začátcích vyžaduje vedení učitele. Až po té pouští žáky k samostatné výzkumné práci. Důležité je žáky motivovat, ale do ničeho nenutit.

Metoda Akční strategie pracuje s reálnými problémy z okolí školy nebo bydliště. Je důležité nechat žáky zažít úspěch a nechat je podílet se na reálné situaci, na reálném řešení problému. Ne jen na vymyšleném příkladu z učebnice. Potřeba zažít úspěch je velmi důležitá, proto klade vysoké nároky na učitele, aby posoudil, zda mají žáci šanci uspět na veřejnosti nebo zda o problému jen informovat na nástěnkách či v tisku.

V posledních letech se mění pohled na environmentální výchovu. Původně šlo o vztah k přírodě. Environmentální problémy byly mezi lidmi a přírodou. Nyní se ukazuje, že jde spíše o problémy mezi lidmi a jejich pohledy na využití životního prostředí. Udržitelný rozvoj tedy není orientace výchovy, ale oblast, kterou se zabývá. Nejde o to, naučit se znát životní prostředí a jeho složky, jako o celkovou ekogramotnost. Do environmentální výchovy se dostává potřeba sociálního učení. Lidé se učí od sebe navzájem. Nejlepší formou pro toto učení je workshop s facilitátory.

Výběr metod a směrů je široký. Přesto není na škodu, vyvíjejí-li česká ekocentra vlastní programy pro školy. Stejně jako není ostudou sáhnout po osvědčeném zahraničním konceptu.

Máte - li dotazy týkající se ekologické problematiky, můžete se obrátit na ekoporadnu Kavyl ve Svatém Janu pod Skalou. Radu si můžete vyžádat elektronickou poštou na adresu ekoporadna@ekocentrum.eu, poštou na adresu CEVV Svatý Jan pod Skalou, Svatý Jan pod Skalou 2, 266 01 p. Beroun. Telefonicky na telefonním čísle 314 501 281, nebo nás přijďte navštívit přímo do našeho ekocentra ve Svatém Janu pod Skalou. Bližší informace můžete nalézt i na našich webových stránkách www.ekocentrum.eu nebo na adrese <http://www.ekocentrum.eu/ekoporadna>. Rady podáváme bezplatně.

„Tento projekt je podpořen finanční podporou SFŽP a MŽP.“